

JUSTIS- OG
BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Saksbehandler Asle Sandnes

Vår dato 03.10.2023

Vår referanse 2023/545

Deres dato

Deres referanse

Høringssvar fra FUG og FUB til NOU 2023: 16 og NOU 2023: 17

Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehager, FUG og FUB, takker for muligheten til å svare på høringen av NOU 2023: 16 og 2023: 17. På de områdene som opptar Foreldreutvalgene, er utredningene så tematisk like at vi har funnet det hensiktsmessig å svare på begge høringene i ett felles dokument. Vi har tidligere svart på høring av koronakommisjonens rapporter, og vårt høringssvar er i ganske stor grad en gjentakelse av momenter derfra.

I Koronautvalgets rapport, NOU 2023: 16 finner vi følgende oppsummering:

Boks 6.1 Oppsummering

- *Utvalget mener det var riktig av regjeringen å ha et mål om at barn og unge skulle ha så lav tiltaksbyrde som mulig, men vurderer at tiltaksbyrden likevel samlet sett var stor for barn og unge.*
- *Myndighetene gjorde en innsats for å følge opp målet om at barn og unge skulle ha så lav tiltaksbyrde som mulig, men kunne i noe større grad sørget for større samsvar mellom målet og smitteverntiltakenes utforming.*
- *De fleste barn og unge klarte seg godt gjennom pandemien selv om det ble rapportert om redusert livskvalitet blant barn og unge mens pandemien pågikk. Det er fremdeles for tidlig å konkludere om de negative langtidskonsekvensene av pandemien for barn og unge. Koronautvalget oppfordrer myndighetene til å følge med på utviklingen og iverksette tiltak ved behov.*

- *Helsetilbudet til de yngste ved helsestasjoner og skolehelsetjenestene ble noe redusert grunnet omdisponering av helsepersonell til andre oppgaver knyttet til pandemien.*
- *Foreløpige studier, tall på fastlegebesøk og henvisninger indikerer at barn og unges psykiske helse under pandemien ble negativt påvirket. Det er for tidlig å si om dette var forbigående, eller om det vil få varige konsekvenser.*
- *Underveis i pandemien fikk myndighetene på plass bedre strukturer og koordinering for å ivareta barn og unges interesser.*
- *Utvalget mener at barn og unges representanter ikke ble tilstrekkelig involvert i de beslutningene som angikk barn og unge. Dette gjelder både på lokalt og nasjonalt nivå.*

Begge utvalgene er enige i at det var riktig av regjeringen å ha et mål om at barn og unge skulle ha så lav tiltaksbyrde som mulig. Skoler og barnehager er etter vår mening bærebjelker i samfunnet som man må strekke seg langt for å opprettholde i kriser. Både skoler og barnehager er institusjoner som ivaretar barn og ungdom når foreldrene bidrar i verdiskapningen og tjenesteytingen i samfunnet. Det vil også åpenbart være svært kostbart på lengre sikt å sette opplæringen av framtidens kunnskapsrike samfunnsborgere på vent perioder. Vi har tidligere gitt uttrykk for at ansatte i skoler og barnehager bør prioriteres som «samfunnskritisk personell» i relasjon til vaksinestrategi; vi står ved dette.

Vi ønsker, i tilknytning til det siste punktet i oppsummeringen i boks 6.1, å understreke at foreldrene i mange henseende, og i økende grad jo yngre barn det dreier seg om, er barn og unges representanter. Samarbeid med foreldrene er en grunnleggende forutsetning for virksomheten i norske skoler og barnehager, og vi så under pandemien at det ikke var god nok beredskap for å ivareta foreldresamarbeidet.

Spørreundersøkelser

FUG gjennomførte våren 2020 og våren 2021 foreldreundersøkelser knyttet til pandemisituasjonen. Våren 2021 ble det også gjennomført en undersøkelse rettet mot arbeidet i FAU under pandemien. FUG har gjennom undersøkelsene skaffet seg god oversikt over ulike utfordringer knyttet til skole hjem-samarbeid i en periode

hvor hjemmeskole preget opplæringstilbudet. Skoleåret det refereres til, er 2020-2021. Nedenfor følger en oppsummering av de viktigste punktene:

- **56%** av foreldrene hadde hatt direkte kontakt med skolen i perioden med nedstengning våren 2020.

Foreldrene rapporterer at skolene har vært opptatt av ulike ting i kontakten med hjemmet. Tallene nedenfor gir grunn til bekymring med tanke på muligheten til dialog og retten til likeverdig opplæring:

- **33%** er tilbudt råd og veiledning rundt skolearbeidet
- **32%** var opptatt av barnets situasjon
- **21%** gjorde avtaler om videre kontakt
- **20%** sikret tilpasninger og/eller justerte arbeidsmengde
- **9%** ga informasjon om hvor familien kunne få annen type hjelp
- **4%** var opptatt av personvern i digital kommunikasjon Undersøkelsen viser at det bør legges føringer for hva som skal gis av informasjon, hva som skal etterspørres, tilbys og snakkes om fra skolens side.
- **8 av 10** foreldre melder at deres barn har hatt hjemmeskole en eller flere perioder inneværende skoleår.
- **3 av 10** foreldre opplever at barnet er dårligere ivaretatt faglig inneværende skoleår enn i en ordinær skolehverdag.
- **1 av 2** foreldre opplever at barnet er dårligere ivaretatt sosialt inneværende skoleår enn i en ordinær skolehverdag.
- **1 av 4** foreldre oppgir at det ikke har vært gjennomført foreldremøter.
- **14 %** oppgir at det ikke har vært gjennomført halvårlig samtale med elev og foreldre. De lovpålagte møtepunktene mellom hjem og skole må ivaretas, også i krisetid, både for å sikre dialog med hvert enkelt hjem og foreldregruppen som helhet.
- **74%** opplever at FAU er holdt godt orientert om skolens arbeid med ulike koronatiltak så langt dette skoleåret. Det er derimot bare **36%** som opplever at FAU har blitt involvert i skolens arbeid med slike tiltak.
- **4 av 10** opplever at FAU har klart å sikre medvirkning. FAU og skolens øvrige rådsorgan må kobles mer aktivt på, også i kriser, både som ressurs i hjem-skolesamarbeidet og for å sikre medvirkning i en situasjon som oppleves krevende for alle involverte.

FUB gjennomførte en spørreundersøkelse i april 2020 om temaet samarbeid hjem-barnehage.

- Nesten **7 av 10** foreldre er fornøyd med samarbeidet med barnehagen. **1 av 10** er misfornøyd, mens **2 av 10** sier verken eller.
- **2 av 3** har hatt mindre kontakt med barnehagen enn vanlig (67 %). Mens **14 %** oppgir mer kontakt i perioden.
- **2 av 10** har savnet noe i samarbeidet med barnehagen, mens 8 av 10 ikke har savnet noe.

FUG og FUB har ved en rekke anledninger løftet behovet for en veileder for krisesituasjoner som sikrer:

- Et likeverdig tilbud
- Ivaretagelse av relasjoner barn og unge og ansatte i skoler og barnehager
- Særskilt ivaretagelse av sårbare barn
- Dialog og samarbeid mellom skole-hjem/barnehage-hjem.

Sistnevnte punkt, dialog og samarbeid mellom skole og hjem i krisetid, kan f.eks. ta for seg:

- Rutiner for kontakt hjem-skole
- Kanaler for kontakt hjem-skole, med spesifikt fokus på å nå minoritetsspråklige/innvandremiljøer.
- Innhold i kontakt mellom hjem
- Hva slags råd og veiledning skolen bør kunne gi foreldre med barn på ulike alderstrinn
- Skolens plikt til å samarbeide med skolens rådsorgan
- Eksempler på hvordan aktørene kan bistå hverandre i en krisesituasjon

Så har vi også, Særlig FUG, holdt fram at godt inneklima på skoler er en viktig smittebegrensningsfaktor og dermed en sentral del av smittevernberedskapen.

Når det gjelder NOU 2023: 17, så mener vi at de fleste synspunktene våre om pandemien og myndighetenes håndtering av den, kan overføres til *enhver* krisesituasjon, og at de derfor gjelder for en større del av totalberedskapen enn smittevern og pandemihåndtering. Skoler og barnehager er en del av grunnfjellet for samfunnet som i praksis ivaretar langt flere formål enn danning og utdanning. Dette ble også tydelig under lærerstreiken som ble gjennomført kort tid etter at pandemien var avblåst.

Av utredningen framgår det at: «*Barneombudet peker på behovet for at tjenestene med mandat om å ivareta tjenestetilbudet til befolkningen på lengre sikt, skole, barnehage, helse, NAV og barnevern, er representert i beredskapsarbeidet for å kunne si noe om hvordan*

tjenestetilbudet vil bli påvirket av en krise.» Vi er enige i dette, og støtter også særlig den delen av Beredskapskommisjonens anbefalinger som sier at: «Skoleverk, frivillige organisasjoner og verneplikten er sentrale arenaer for å bygge beredskapskompetanse i samfunnet. Det samme gjelder undervisningssektoren, som må sørge for styrket utdanningskapasitet av kandidater med tverrfaglig samfunnssikkerhets- og beredskapskompetanse. Samarbeid mellom profesjonshøgskolene, fagskolene og universitetssektoren er viktig. Kommisjonen anbefaler å utrede hvilke behov samfunnet har for kompetanse innenfor samfunnssikkerhet og beredskap i et 20-års perspektiv.»

Med vennlig hilsen

Marius Chramer
Leder, FUG

Marie Skinstad-Jansen
Nestleder, FUG

Einar Olav Larsen
Leder, FUB

Cathrine Ballo Olsen
Nestleder, FUB

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur